

46313. számú

Zárójelentés

A Politikatudományi Szemle c. tudományos szaklap tematikus számai megjelenésének támogatása 2004-2005-ben

A Politikatudományi Szemle 2004-2005-ben speciális tudományos szervezői (kutatástámogatási) feladatot töltött be. Pályázatunkban olyan témákat jelöltünk meg, amelyekről úgy véltük, hogy az előttünk álló két év releváns tudományos kérdései lesznek. Tematikus tervezetünk összeállításakor egyfelől támaszkodnunk a nemzetközi politikatudományban tapasztalható legfrissebb trendekre és témákra, másfelől a hazai kutatók érdeklődésére és a Magyarország fejlődése szempontjából legmeghatározóbb politikai (és ezzel összefüggésben a politikatudományt is érintő) kérdésekre.

Pályázatunkban nyolc tematikus blokkot jelöltünk meg, amelyeknek felsorolásától ezúttal eltekintünk. A blokkok nem az egész lapszámra vonatkozó tematikákat foglaltak magukba, hanem résztematikákat. A nemzetközi tudományos folyóiratok gyakorlata alapján úgy véltük, hogy három-négy tanulmányból álló ún. *kisblokkok* képezhetik majd kutatási projektünket. A témakörök kitalálása után felkértük a szerzőket, akiket meghatározott kutatási szempontokkal láttunk el. Azaz a folyóirat három szerkesztője valójában egy kutató-team közösségeként szervezte és előmozdította a projektek elkészülését.

2004-ben az európai intézményrendszerrel, az Európai Unióhoz való csatlakozásról, a globalizációról és az új nemzetközi világrend kapcsolatáról szerveztünk tanulmányokat. 2004/1. számunkban a csatlakozásnak szinte minden fontos aspektusáról képet kaphattunk, a pártrendszer nemzetközi adaptációjától kezdődően, a jogrendszer európai alkalmazkodásán keresztül a mezőgazdaság EU-felzárkózásáig. A Politikatudományi Szemle 2004. évi kutatási projektjeinek egyik legmeghatározóbb tudományos eredménye az ún. *európaizáció* fogalmának megjelenése. Ezt számos szerző fogalmazta meg, ami azonban nem ugyanaz, mint pusztán modellkövetés. Az európaizáció egyfelől valóban alkalmazkodást jelent, másfelől azonban mintaformalást is. A két fogalom közötti összefüggést világították meg a 2004. 1-2. (dupla) szám írásai. A globális világrend új kérdéseivel foglalkoztak a 2004. 3. szám tematikus részének dolgozatai. Többek között a háborúk témaköre is megjelent új témaként, de nem kerülhettük meg, hogy az energia- és olajpolitika kérdéseivel is foglalkozzunk.

A 2004. 4. számban egyfelől folytattuk az energiapolitikai elemzéseket, másfelől az európai parlament politikai irányzatairól megrendelt kutatások eredményeit publikáltuk. Ez utóbbiak

teljesen új információkat jelentenek, hiszen a magyar nyelvű politikatudományi irodalom korábban nem bővelkedett az EU Parlament különféle frakcióinak bemutatásában. A szocialista, a liberális és a néppárti politikai alapjellemezőinek feltárása a folyóirat egyik fontos teljesítménye volt 2004-ben.

A 2005.1. számban - követve a társadalomban zajló eseményeket – a folyóirat a *politika mediatizációja* témakörrel foglalkozott. Neves szerzőink – többek között – azt vizsgálták, hogy milyen szintje vannak a mediatizációnak. Egyik szerzőnk pl. megkülönböztetett intézményi, részvételi és a politikai stílussal, illetve tartalommal összefüggő szintet (2005/1. 83-89.) Ugyancsak megjelent az elemzésekben a már korábbról ismert politikai napirend fogalma. Külön érdekességként említjük meg Zárójelentésünkben, hogy tanulmány foglalkozott az európai identitás elméleti kérdéseivel. A téma rendkívül aktuális, és a felkért kutató rendkívül újszerű módon – az európai és a nemzeti identitás összefüggéseinek megvilágításán keresztül – mutatta be a témát (2005/1. 131-136.)

A 2005.2 számot ugyancsak az európai tematika uralta. Az európai választási rendszerek bemutatásának legjobb szakértői foglalkoztak az európai parlamenti választásokkal, illetve a választási rendszerekkel. Különösen érdemes kiemelni az európai és a hazai választási részvételi adatok összehasonlító elemzését (2005.2.: 76-81.), valamint a választási rendszerek és a pártrendszer összefüggésére vonatkozó megállapításokat. A folyóirat a maga szerény eszközeivel igyekezett csökkenteni azt az űrt, ami a hazai közvéleménynek az Európai Unióról alkotott képe és a valóság között van.

A 2005. 3-4. szám vezető tematikája a köztársaságielnök-választás. Ezt a témát eredeti kutatási tervünkben nem terveztük, de mégis úgy gondoltuk, hogy a témáról való tematikus kutatómunka lényeges lehet. Ezért több szerzőt is megkértünk, hogy részben külföldi, de mindenekelőtt aktuális hazai példán elemezzék a köztársaságielnök-választás jogalkotmányos és politikai összefüggéseit. Portugál esettanulmányunk – az 1970-es évek példáján - az elnöki aktivitás és a rendszerkonszolidáció összefüggéseit elemezte, igen gazdag tényanyagot. A dolgozat külön érdemes, hogy az elnöki szerepfelfogás lehetséges modelljeit is ismertette s elhelyezte a portugál példát a lehetséges felfogások között. Fiatal kutatók kaptak megbízást, hogy a hazai parlamentáris rendszeren belül vizsgálják az elnöki intézményt. A két fiatal szerző dolgozata számos, apróságnak tűnő, de valójában nagyon

fontos területen adott új ismereteket, többek között az ellenjegyzés, a vétó „intézményével” kapcsolatban.

Összességében a Politikatudományi Szemle legfontosabb tudományos célja teljesült. Egyfelől ezen tematikus megrendelések segítségével nem csupán sikerült fenntartanunk a hazai politológus-szakma legrangosabb folyóiratát, de az állandó komparatív összehasonlításokkal, a nemzetközi dimenzió fokozottabb bekapcsolásával sikerült is előre lépni a túlságosan belterjes hazai folyamatlemezésekhez képest. Szerzőinknek eleve olyan megrendeléseket adtunk, amelyben ösztönöztük őket a fokozott kitekintésre, a nemzetközi és a hazai folyamatok kölcsönhatásának tanulmányozására. Másfelől új témákat is igyekeztünk találni, mert az a véleményünk, hogy a hazai politikatudománynak követnie kell az új kutatási irányokat és trendeket. Ilyeténképpen a nemzetközi terrorizmus vagy a decentralizált világrend, netán a diskurzuselemzés valamennyi ennek jegyében lett megrendelve, és szerzőink színvonalas értő elemzéseket készítettek.

A Politikatudományi Szemle kutatásszervezői tevékenysége tehát csak közvetetten kötődött a szerkesztőség tagjaihoz. A szerkesztők a témák és irányok kialakításában, valamint a kutatási megrendelések kiadásában vállaltak szerepet. Ezzel együtt is úgy érezzük, hogy az elvégzett munka nagymértékben visszaigazolódott: a folyóirat nyitottabb, sokrétűbb, tudományosan érzékenyebb és sokrétűbb lett.

Mellékelten eljuttatjuk a t. opponensekhez a Szemle 2005. évi tematikus számainak fénymásolatát. (a 2004. évi anyagokat 2005. évi részjelentésünkhöz mellékeljük).

Budapest, 2006. március 6.

Csizmadia Ervin
kutatásvezető